

давця зробив поліпшення, які не можна відокремити без шкоди для речі, він не має права на відшкодування їх вартості.

Разом із тим трапляються випадки, коли здійснені наймачем поліпшення за згодою наймодавця можуть призвести до створення нової речі. У цьому разі наймач поряд з наймодавцем буде вважатися співвласником такої речі на підставі ч. 4 ст. 778 ЦК України.

Підсумовуючи, констатуємо, що мету даної праці досягнуто, адже здійснено теоретичний аналіз особливостей прав та обов'язків сторін договору найму. Разом із тим автор дійшов висновків.

По-перше, виходячи зі змісту ч. 1 ст. 766 ЦК України слід констатувати, що законодавець застосував саме речовий елемент у зобов'язальних правовідносинах, що призвело до змішання речових та зобов'язальних правовідносин. Як наслідок слід констатувати, що наділення орендаря правом вимоги до наймодавця щодо передання майна не вписується у зобов'язально-правову конструкцію договору найму, але разом із тим виступає відповідною гарантією захисту прав орендаря.

По-друге, прогалиною є те, що у ст. 773 ЦК України відсутні положення щодо негативних наслідків не користування річчю наймачем. Більше того, вказана норма стосується лише користування річчю з порушенням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. *Договірне право*. Особлива частина: навч. посіб. /

Т. В. Боднар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова та ін. [За ред. О. В. Дзери] – К.: Юрінком Інтер, 2009. – С. 1200.

2. *Брагинский М. И., Витрянский В. В.* Договорное право. Книга вторая: Договоры о передаче имущества / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский – М.: «Статут», 2002. – 800 с.

3. *Иоффе О. С.* Избранные труды: в 4-х т. Т. III Обязательственное право / О. С. Иоффе – СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс», 2004. – 837 с.

4. *Мейер Д. И.* Русское гражданское право / Д. И. Мейер – М.: СТАТУТ, 2000. – 831 с.

5. *Шершеневич Г. Ф.* Учебник русского гражданского права. По изд. 1907 г. / Г. Ф. Шершеневич – М.: 1995. – 650 с.

6. *Трепицын Н. И.* Гражданское право губерний Царства Польского и русское / Н. И. Трепицын. – Варшава. 1917. – 468 с.

7. *Брагинский М. И., Витрянский В. В.* Договорное право. Книга вторая: Договоры о передаче имущества. Изд. 4-е, стереотипное / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. – М.: Статут, 2002. – 800 с.

8. *Постанова Верховного Суду України від 10 жовтня 2003 р.* // Практика розгляду господарських спорів судами України: довідник на 2005 рік. – К.: 2005, Юридична практика. – 368 с.

9. *Закон України «Про оренду землі» від 06 жовтня 1998 р. № 161-XIV* // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 46–47. – Ст. 280.

The article focuses on the rights and obligations of the parties to the contract of employment and their features. Particular attention is paid to the groups of obligations of the parties and issues of the employment contract contents.

В статтє обрацаеться внимание на права и обязанности сторон договора найма, а также их особенности. Отдельное внимание уделяется группам обязанностей сторон договора найма и проблемам содержания договора найма.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГЕНТСЬКОГО ДОГОВОРУ В УКРАЇНІ ТА РЕСПУБЛІЦІ МОЛДОВА: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Проценко В. В.,

кандидат юридичних наук, науковий співробітник відділу проблем приватного права НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України

Статтю присвячено порівняльно-правовому дослідженню комерційного представництва країн-сусідів – України та Республіки Молдова. Проаналізовано сферу застосування названих відносин, питання прямого та непрямого представництва, монопольних та немонопольних агентських відносин та інші не менш важливі аспекти. Запропоновано доповнення до діючого законодавства з урахуванням особливостей національного регулювання.

Ключові слова: комерційне представництво, комерційний агент, контрагент, агентський договір, принципал.

В умовах сучасного оновлення і розвитку нових концептуальних підходів до пострадянської юридичної науки виникає потреба в новому осмисленні місця, ролі та значення порівняльного правознавства в системі юридичних дисциплін наукового та навчального профілів.

Виявлення особливостей правового регулювання того чи іншого правового феномена ґрунтується на застосуванні порівняльного методу при вивченні права як об'єкта інтелектуальної діяльності [11, с. 150]. Беручи до уваги той факт, що право України та Республіки Молдова належить до континентальної системи права, порів-

няння того чи іншого правового інституту на макрорівні має виявляти більшу подібність, ніж розбіжність.

Дійсно, сам факт включення агентського договору до corpus juris національного права України та Республіки Молдова однозначно свідчить про подібність відправних засад, якими керувалися законодавці щодо принципової необхідності врегулювання агентського договору нормами кодифікованих нормативних правових актів.

Виявивши таким чином подібність на макрорівні, в той самий час не можна не звернути увагу на певні розбіжності, що простежуються в стилі кодифікації, у

визначенні ролі й місця агентського договору в законодавстві України і Республіки Молдова.

Дослідженням комерційного посередництва чи схожих договірних конструкцій торговельного представництва та посередництва в зазначених країнах займалися В. А. Васильєва, А. І. Дрішлюк, А. Л. Дядюк, В. П. Ігнат'єв, Р. В. Колосов, О. В. Полтавський, О. В. Трояновський, О. А. Халабуденко та інші [3]. Проте в їх працях порівняльно-правовий аналіз між країнами, що досліджуються, не проводився.

Інститут агентського договору належить до числа відносно нових і, як наслідок, недостатньо повно розроблених приватноправових конструкцій України та Республіки Молдова. Остання обставина порушує питання про відповідність норм, покликаних урегулювати відносини, що виникають при здійсненні агентського договору, характеру та природи цих відносин.

Дійсно, якщо проаналізувати систему договорів, закріплену нормами об'єктивного права в законодавстві України та Республіки Молдова, то можна виявити низку принципів розбіжностей у розумінні агентського договору. Насамперед слід звернути увагу, що на сьогодні ЦК України не містить легального визначення агентського договору «як конструкції, яка має право на самостійне існування» [8, с. 850]. При цьому, однак, норми родового інституту, що обумовлюють саму суть агентського договору, – інституту представництва – закріплені в гл. 17 «Представництво» ЦК України. Зазначена обставина, безумовно, свідчить про порушення предметної єдності генезисно-пов'язаних інститутів представництва й агентського договору, і, мабуть, не може бути обґрунтована ні виходячи з політико-правової концепції регулювання приватноправових відносин, ні, тим більше, із завдань юридичної догматики.

При цьому принципово важливе значення має аналіз ст. 243 ЦК України, що містить загальні положення про комерційне представництво. Комерційне представництво ґрунтується на нормах, з відомими винятками, встановлених для представництва в цілому, й може розглядатися як вид добровільного (заснованого на волевиявленні осіб) представництва з особливим суб'єктивним складом і сферою застосування.

Принциповий підхід українського законодавця, спрямований на неприпустимість змішування понять прямого та непрямого представництва, знайшов відображення, як відомо, і у відповідних нормах ГК України, яким врегульовано агентські відносини в сфері господарювання: не є комерційними агентами підприємці, що діють хоча й у чужих інтересах, але від власного імені (п. 3 ст. 295 ГК України). Нагадаємо, що аналогічні за своїм правовим змістом приписи містить і ЦК РМ, причому ці правила повною мірою поширюються і на дії комерційного агента. У зв'язку з цим виникає важливе, з погляду систематизації правового матеріалу, питання: наскільки виправдане жорстке розмежування дій від чужого імені (пряме представництво) і дій від власного імені, але в чужих інтересах (непряме представництво) стосовно моделі агентського договору?

Слід зауважити, що подібно до договорів доручення й комісії, агентський договір припускає діяльність однієї сторони за рахунок та в інтересах іншої сторони. Здається, що для агентського договору конкретний

спосіб участі агента у відносинах із третіми особами, що є констатуючою ознакою для договорів доручення та комісії (і який лежить в основі розмежування цих договорів), принципового значення не має. Г. Є. Авілов з цього приводу зазначає, що зміст агентського договору полягає саме в тому, що діяльність, що здійснюється агентом за дорученням та в інтересах принципала, породжує для принципала майнові наслідки [1, с. 525]. Згідно з наведеною думкою можна зробити висновок, що визначальне значення тут відіграє економічне підґрунтя дій учасників. Дії від власного імені та дії від чужого імені, якщо їх розглядати з економічної точки зору, є «гілками одного дерева» [11, с. 150].

Отже, агентський договір – це договір виключно підприємницький. Таке уявлення про агентський договір ґрунтується значною мірою на специфіці його правового регулювання, що склалася з урахуванням особливостей і в Україні, і в Республіці Молдова. Дійсно, якщо під підприємницьким договором розуміється такий, «у якому обома сторонами або хоча б однією з них є юридична особа, або фізична особа-підприємець, які здійснюють передачу товарів, виконання робіт або надання послуг з метою здійснення підприємницької діяльності, або з іншою метою, не пов'язаною із особистим (сімейним, домашнім) споживанням» [9, с. 28], то агентський договір, оскільки він урегульований в Україні та Республіці Молдова, слід визнати підприємницьким.

Однак зазначимо, що, на нашу думку, агентський договір може бути застосований до надто широкої сфери відносин. Пояснюється це тим, що предметом агентського договору можуть бути не лише дії, що спричиняють юридичні наслідки, а й інші дії, що таких наслідків не викликають. Предметом агентського договору можуть бути як дії договірного типу (дії страхових, туристичних, торгових, медіа-агентів тощо), так і недоговірні дії, з якими, однак, також пов'язані ті чи інші правові наслідки. Нарешті, предметом агентського договору можуть бути і такі дії, які правових наслідків не викликають взагалі [5, с. 673].

Наприклад, особа, яка діє як агент, приймаючи на себе обов'язок із збуту товарів принципала, не тільки укладає договори на їх продаж, а й проводить рекламні й інші маркетингові заходи. Агентська діяльність досить поширена в культурно-творчій сфері, де агенти – «імпресаріо», «продюсери» та інші здійснюють в інтересах своїх клієнтів (принципалів) як юридично значущі, так і фактичні дії з оформлення відносин з театрами, кіностудіями, видавцями щодо організації та здійснення різних заходів, дозволяючи клієнтам (принципалам) зосередитися винятково на творчій стороні справи.

У таких та аналогічних ситуаціях неможливо обійтися однією із традиційних конструкцій договору доручення, комісії або платного надання послуг. Інститут агентського договору може повною мірою заповнити обмеженість названих договорів і послужити договірною конструкцією [7, с. 110].

У цьому зв'язку Є. О. Суханов справедливо зазначає, що агентський договір може використовуватися як у підприємницькому обігу, так і в інших цивільно-правових відносинах, де, слід пам'ятати, мо-

жуть існувати відомі особливості. Так, у сфері використання результатів творчої діяльності агентський договір може бути пов'язаний з придбанням, передачею або використанням виключних прав (авторів, патентовласників, суб'єктів суміжних прав), що вимагає урахування їх особливої юридичної природи. У зв'язку з цим можлива поява окремих видів агентського договору, особливості режиму яких встановлюються спеціальними законами [10, с. 3].

Як бачимо, істотна відмінна ознака агентського договору полягає в тому, що він поєднує між собою дві протилежні сфери цивільного обороту: комерційну та культурно-творчу. В основі такого об'єднання лежить загальна мета – здійснення підприємцями, що виступають як посередники, як юридичних, так і фактичних дій у чужих інтересах.

Тож, виходячи з функціональної єдності інституту комерційного представництва й агентського договору, доцільно закріпити правило, що надасть можливість комерційному представнику (агенту) діяти як від імені принципала, так і від власного імені, але в інтересах принципала.

Здійснення агентом юридично значущих дій як від імені принципала, так і від власного імені, але в інтересах і за рахунок принципала; і в першому, й у другому випадках агентський договір буде відповідати основним своїм ознакам: «1) спрямованості на надання однією особою сприяння в реалізації суб'єктивних прав та обов'язків і реалізацію цих прав у відносинах із третіми особами; 2) можливості агента реалізувати своє суб'єктивне право щодо здійснення правомірних дій в інтересах іншої особи незалежно від імені кого він виступає, але з юридичними наслідками для цієї особи» [8, с. 852]. У такому випадку, і лише в такому випадку, агентський договір можна розглядати як «одну з основних підстав виникнення відносин із договірною представництва» [8, с. 853].

Оскільки норми, спрямовані на регулювання відносин, що випливають із агентського договору, в Україні містяться як у сфері цивільного законодавства, так й у сфері господарського законодавства, виникає законне питання про галузеву належність агентського договору. У спеціальній літературі неодноразово зазначалось, що на практиці немає, та й не може бути чистих галузей законодавства, що містять норми лише однієї галузі права. Аналіз розглянутого матеріалу свідчить про те, що слід погодитися з думкою тих дослідників, які вважають, що «сукупність комплексних нормативних актів становить комплексне законодавство, за допомогою якого забезпечується консолідація норм, групування їх у самостійні рубрики, скорочення їхньої множинності й усунення між ними протиріч» [12, с. 36].

Слід також погодитися з точкою зору тих учених, які відносять господарське законодавство до комплексних правових утворень, а господарське право вважають комплексною галуззю права. Безумовно, «комплексний характер галузей законодавства в цілому й окремих нормативних актів впливає не тільки на формування прав та їхній зміст, але й на формування їх окремих правових інститутів» [2, с. 291].

Абсолютно нелогічним було б твердження, що в кожній галузі права існує відособлений правовий

інститут, що співіснує поряд з аналогічним інститутом, але в іншій галузі права. Виходячи з цього, не можна визнати науково коректною точку зору, що поряд з інститутом цивільно-правового договору існує інститут господарського договору. Як бачимо, можна погодитися з позицією тих учених, які вважають, що договірне право «повинно бути визнане генеральним інститутом цивільного права комплексного характеру, а окремі види договорів (договірних зобов'язань) – як спеціальні інститути (субінститути), норми яких регулюють відносно самостійні договірні відносини за їхніми предметними ознаками» [2, с. 291].

З огляду на вищезазначене виходить, що агентський договір належить до комплексних правових інститутів договірного права. Причому стрижневою основою норм, що регулюють агентський договір (виходячи із приватноправової природи відносин, що виникають із даного договору), служать норми цивільного права. Незважаючи на те, що основний масив норм, спрямованих на регулювання агентських відносин, міститься безпосередньо в ГК України, норми господарського права стосовно агентського договору можна визначити як допоміжні.

Зазначені особливості, пов'язані з природою норм, що регулюють агентський договір, характерні не тільки для права України, а й для правової дійсності Республіки Молдова. Незважаючи на те, що в Республіці Молдова відсутній кодифікований акт, який би містив норми, адресовані виключно особам, що здійснюють господарську діяльність, а основний масив норм, пов'язаних з агентуванням, міститься безпосередньо в ЦК, висновки про галузеву належність інституту агентського договору, його визначення як комплексного правового інституту повною мірою можуть бути витребувані молдавською юридичною наукою та практикою.

Визначивши основні аспекти порівняльно-правового аналізу агентського договору на макрорівні, перейдемо безпосередньо до порівняльно-правового аналізу окремих елементів досліджуваного правового інституту.

Значним недоліком у порівняльно-правовому регулюванні відносин, що припадають на сферу агентського договору, на нашу думку, є відсутність його легального визначення в законодавстві Республіки Молдова. Зазначений вище підхід молдавського законодавця, за яким агентський договір називається, але не визначається у вигляді певної моделі поведінки його сторін, приводить до відірвання його від суміжних договірних конструкцій, зокрема договору доручення й посередництва.

На протипагу підходу, що склався в законодавстві Республіки Молдова, законодавець України легально закріпив визначення агентського договору у п. 1 ст. 297 ГК України, сформулювавши його як консенсуальну договірну модель, причому через призму обов'язків комерційного агента. Погодившись у цілому із запропонованим українським законодавцем визначенням агентського договору, слід зазначити, що й воно не позбавлено деяких недоліків. Зокрема, виходячи з даного визначення, бачимо, що «комерційний агент зобов'язується надати послуги в укладанні угод» [4].

Отже, приймаючи на себе обов'язок у наданні послуг, комерційний агент одержує зустрічне, стосовно названого обов'язку, право на винагороду в усіх

випадках, навіть тоді, коли мети надання послуг – здійснення угоди не буде досягнуто. Зазначене суперечить сформованому в теорії й практиці законодавства положенню, відповідно до якого право на винагороду у комерційного агента, за загальним правилом, виникає «після оплати третьою особою за угодою, укладеною при його участі» (п. 2 ст. 301 ГК України).

По-друге, специфіка агентського договору передбачає, що він може бути укладений як у письмовій формі, так і шляхом наступного схвалення принципалом здійснених комерційним агентом юридичних і фактичних дій (*ratihabito*). Очевидно, дана особливість агентського договору повинна бути врахована в його регальному визначенні.

Порівнюючи наведені приклади, пропонуємо доповнити ст. 1202 ЦК РМ ч. 3 такого змісту: «відповідно до агентського договору комерційний агент зобов'язується здійснювати за дорученням принципала і в його інтересах юридичні і (або) фактичні дії, а принципал зобов'язується виплатити комерційному агенту винагороду по досягненню мети вчинених ним дій. Тобто агентський договір укладається шляхом надання принципалом комерційному агенту повноважень або наступним схваленням дій, здійснених комерційним агентом в інтересах принципала».

Однією з особливостей правового регулювання відносин, що виникають із агентського договору, спрямованих на захист інтересів сторін договору, є положення про монопольні та немонопольні агентські відносини (ст. 299 ГК України), а також положення щодо застереження про конкуренцію (ст. 1210 ЦК РМ). Нагадаємо, що при монопольних агентських відносинах комерційний агент, що представляє суб'єкт господарювання, не має права здійснювати комерційне посередництво для інших суб'єктів господарювання в межах, передбачених договором (п. 2 ст. 299 ГК України).

У такий спосіб монопольні агентські відносини виникають на основі угоди, що обмежує суб'єктивне право комерційного агента на укладання аналогічних угод з іншими контрагентами. Підкреслимо, що в жодному разі не йдеться про обмеження дієздатності комерційного агента. В цьому випадку йдеться про зобов'язання *non facere*, змістом якого є не здійснення певної дії, а утримання від такої (бездіяльність). Для того, щоб утримання від дії набуло характер зобов'язального правовідношення, воно повинно мати належний ступінь визначеності. Отже, агентський договір при включенні до нього застереження про конкуренцію має містити чітку вказівку на характер дії, що становить зміст суб'єктивного права управомоченої сторони, якщо ні, то зобов'язання з негативним змістом, будучи сформульованим у вкрай загальному вигляді, «стає приватним обмеженням дієздатності» [6, с. 676] і тому не підлягає захисту.

Звідси виходить, що суб'єктом господарювання є принципал і для того, щоб його суб'єктивне право на обмеження конкурентної діяльності комерційного агента було захищено, він повинен конкретно визначити характер дій, що складають предмет конкуренції, період дії монопольної угоди і територію дії такої угоди. Проте слід мати на увазі, «що такі обмеження не

можуть суперечити положенням антимонопольного законодавства» [8, с. 855].

Відмінною рисою монопольної угоди від застереження про конкуренцію є те, що монопольна угода, за змістом ст. 299 ГК України, діє в період дії договору (у межах, передбачених договором), тоді як застереження про конкуренцію спрямоване на обмеження дій після припинення договору. Отже, застереження про конкуренцію відповідно до ст. 1210 ЦК РМ являє собою самостійну угоду, що встановлює зобов'язання *non facere*. Причому умовою дійсності такої угоди є укладення її в письмовій формі.

Зазначимо, що чинне законодавство Республіки Молдова не містить положень, аналогічних тим, які передбачені законодавством України щодо монопольних відносин, однак і не виключає можливості встановлення такого роду відносин угодою сторін. Враховуючи, що закони в сфері регулювання підприємницьких (за участю підприємців) відносин виконують не тільки регуляторну функцію, а й функцію стимулювання розвитку підприємництва, на нашу думку, було б важливіше закріпити положення про монопольні відносини в нормах статей ЦК РМ.

З іншого боку, беручи до уваги відсутність положень про застереження від конкуренції в статтях законодавства України, що регулює агентські відносини, пропонуємо закріпити в ньому положення аналогічне тому, що міститься в ст. 1210 ЦК РМ, передбачивши таким чином можливість укладення самостійної угоди, що обмежує діяльність комерційного агента в сфері діяльності принципала після припинення агентського договору.

Враховуючи зазначене, пропонуємо змінити формулювання правила, що встановлює обов'язок комерційного агента із збереження конфіденційної інформації, закріпивши положення про те, що обов'язок по нерозголошенню такої інформації після припинення агентського договору у комерційного агента зберігається за умови, якщо сторони уклали спеціальну угоду про захист конфіденційної інформації, що діє протягом певного строку, ними встановленого.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. *Авилов Г. Е.* Агентирование // Гражданский кодекс Российской Федерации. Ч. 2. Текст, комментарии, алфавитно-предметный указатель / Под ред. О. М. Козырь, А. Л. Маковского, С. А. Хохлова. – М.: Международный центр финансово-экономического развития, 1996.

2. *Бервено С. Н., Дзера А. В.* Договорное право в системе права Украины // Альманах цивилистики: сборник статей. Вып. 1 / Под ред. Р. А. Майданика. – К.: Правова єдність, 2008.

3. *Васильєва В. А.* Цивільно-правове регулювання діяльності з надання посередницьких послуг: монографія. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2006; *Дришлюк А. І.* Агентський договір: цивільно-правовий аспект: дис... на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.03 / Одеська нац. юрид. академія. – Одеса, 2003; *Дядюк А. Л.* Правове регулювання комерційного посередництва (агентських відносин) у сфері господарювання: дис... на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.04 / Київ. нац. економ. ун-т ім. В. Гетьмана. – К., 2010; *Игнатъев В. П., Проценко В. В.*

Основы правового регулирования предпринимательской деятельности / Под общ. ред. Г. И. Костаки. – Кишинев, 2003; Колосов Р. В. Договір комісії і агентський договір у цивільному праві: дис... на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.03 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – К., 2004; Полтавський О. В. Договір морського агентування: дис... на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.03 / Нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2004; Трояновський О. В. Відповідальність сторін за міжнародним договором комерційного посередництва: дис... на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.03 / Одеська нац. юрид. академія. – Одеса, 2009; Халабуденко О. А. Традиции и новеллы обязательственного права: опыт Республики Молдова и других государств СНГ // Закон и жизнь. – 2008. – № 6.

4. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради. – 2003. – № 18–22. – Ст. 144.

5. Гражданское право: учебник. В 3-х т. Т. 2. – 4-е изд., перераб. и доп. / Отв. ред. А. П. Сергеев., Ю. К. Тол-

стой. – М., 2004.

6. Гражданское право: актуальные проблемы теории и практики / Под общ. ред. В. А. Белова. – М.: Юрайт-Издат, 2007.

7. Гражданское право. В 2-х т. Т. 2. Полутом 2 / Отв. ред. Е. А. Суханов. – М.: БЕК, 2002.

8. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. / Т. В. Боднар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2009.

9. Знаменський Г. Л. Про узгодження проектів Цивільного і Господарського (комерційного) кодексів // Українське право. – 1997. – № 3.

10. Суханов Е. А. Агентский договор // Вестник ВАС РФ. – 1999. – № 12.

11. Цвайгерт К., Кётц Х. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права: В 2-х т. Т. 2. – М.: Международные отношения, 2000.

12. Цивільне право України. Кн. 1 / За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. – К: Юрінком Інтер, 2005.

This article is devoted to comparative legal research of commercial representation of neighbor-countries – Ukraine and Republic of Moldova. Area of the called relations, questions of direct and indirect representation, monopoly and non-monopoly agency relations and other not less important aspects are analyzed. Additions to the current legislation are offered with taking into account features of national regulation.

Статья посвящена сравнительно-правовому исследованию коммерческого представительства стран-соседей – Украины и Республики Молдова. Анализируется сфера применения названных отношений, вопросы прямого и непрямого представительства, монопольных и немонопольных агентских отношений и другие не менее важные аспекты. Предлагаются дополнения к действующему законодательству с учетом особенностей национального регулирования.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРОКІВ І ТЕРМІНІВ У ДОГОВОРІ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДРЯДУ

Пленюк М. Д.,

кандидат юридичних наук, науковий співробітник відділу проблем приватного права
НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України

Статтю присвячено питанням строків і термінів у договорі будівельного підряду. Досліджується питання своєчасного задоволення інтересів сторін за договором будівельного підряду.

Ключові слова: договір, підрядник, замовник, строки, терміни, договір будівельного підряду.

Після проголошення незалежності Україна взяла курс на зміну та реформування свого законодавства. Прийняті в той час положення Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) набули принципово іншого ідеологічного та доктринального змісту. Так, серед величезних здобутків ЦК України варто виокремити із загальних положень про зобов'язання (книга п'ята, 2003 р.) положення про договори (поняття і види договору, свобода та обов'язковість договору, положення про публічний, попередній договори, договори приєднання і на користь третьої особи, про форму, порядок укладення, зміни та розірвання договору тощо), а також положення щодо понять «строки» і «терміни». Зауважимо, що у ЦК УРСР 1963 р. не було надано визначень цих понять (крім строку позовної давності), хоча в окремих статтях даного акта йшлося про строки в конкретних правовідносинах.

У сучасному законодавстві положення про строки і терміни пронизують майже всі підгалузі та інститути цивільного права. Саме тому в юридичній літературі

теперішнього часу приділяється велика увага питанням щодо строків і термінів, які розглядаються при аналізі конкретних правовідносин у складі того чи іншого інституту цивільного права. Серед таких варто назвати праці Т. М. Вахонєвої (2005 р.) [1], О. В. Шовкової (2007р.) [2], Н. В. Хащівської (2011 р.) [3], Н. В. Черногор (2011 р.) [4], Д. О. Маріц (2011 р.) [5] та інші, в яких основою дослідження були, перш за все, строки і терміни.

Звертаючись до сторінок філософії, бачимо, що час є однією із фундаментальних категорій філософії та суспільствознавства, які відображають основні риси матеріального світу. У працях філософів переконливо доведена можливість існування у світі різноманітних просторово-часових форм, які відрізняються від інших форм тим, що є необхідними умовами існування чисельних класів матеріальних об'єктів. До таких форм відносять соціальний простір і соціальний час [6, с. 80]. Говорячи про соціальний час, маємо на увазі, що всякий різновид часу має соціальний характер, оскільки все, що відбувається у суспільстві, є соціальним. Адже,